

ТРУДОВЕ ПРАВО

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Трудове право» складена відповідно до освітньо-професійної програми Менеджмент підприємства спеціальності 073 «Менеджмент».

Предметом вивчення навчальної дисципліни сукупність трудових правовідносин.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Трудове право» - тісно пов'язана з дисциплінами «Історія України», «Правознавство», «Адміністративне право», «Господарське право».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Трудове право» є засвоєння студентами обсягу знань, що формують юридичне мислення; набуття навичок щодо застосування теоретичних правових знань у практичних управлінських ситуаціях, а також навичок самостійної роботи, необхідних для подальшого поглиблення й своєчасного оновлення професійних знань, формування правосвідомості і правової культури у майбутніх працівників ділової еліти.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Трудове право» є набуття студентами таких знань та навичок:

- знати та вміти аналізувати норми трудового права, їх вплив на стратегічне планування;
- застосовувати норми трудового права у практичних ситуаціях при роботі з партнерами, державними органами;
- правильно користуватися правовою термінологією;
- працювати з договорами, звітністю та іншою документацією;
- будувати свою діяльність на принципах, що закріплені у чинному законодавстві України.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

загальні:

- здатність до застосування концептуальних і базових знань, розуміння предметної області і професії менеджера;
  - здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами;
  - здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;
  - здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо;
- фахові*
- здатність здійснювати професійну діяльність у повній відповідності до закону та діяти на основі розвинутої правосвідомості, правового мислення і правової культури.

1.4. Програмні результати навчання:

- демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи, самоменеджменту;
- вміти виявляти, структурувати проблеми організації та надавати консультаційні послуги;
- оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації;
- демонструвати здатність грамотно спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами, складати основні види управлінської документації.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, предмет та значення трудового права. Джерела трудового права.

Поняття трудового права як галузі права. Предмет трудового права. Метод

правового регулювання та його ознаки. Державно-нормативний метод правового регулювання. Локально-договірний метод.

Функції трудового права. Поняття принципів трудового права та їх класифікація.

Система трудового права України. Загальна та особлива частини трудового права. Розмежування трудового права від суміжних галузей права.

Поняття джерел трудового права, їх види. Локальні нормативні акти як особливе джерело трудового права.

Тема 2. Колективні договори і угоди.

Поняття та значення колективного договору. Правові підстави й умови укладення колективного договору. Сторони колективного договору. Строк дії колективного договору.

Зміст колективного договору. Права та обов'язки сторін колективного договору. Нормативні та зобов'язальні положення колективного договору.

Структура і порядок прийняття колективного договору.

Поняття та види колективних угод.

Тема 3. Укладення трудового договору.

Поняття та сторони трудового договору. Зміст трудового договору. Нормативні та погоджувальні умови трудового договору. Необхідні та факультативні умови трудового договору. Письмова й усна форми трудового договору. Строк трудового договору.

Юридичні гарантії при прийомі на роботу. Обмеження при прийнятті на роботу. Вимоги, які висуваються щодо віку і стану здоров'я працівників.

Порядок укладення трудового договору. Документи, що надаються при укладенні трудового договору. Строк випробування.

Види трудових договорів. Трудовий договір про тимчасову та сезонну роботу. Трудовий договір про суміщення професій і посад. Сумісництво. Контракт як особлива форма трудового договору.

Тема 4. Зміна трудового договору.

Переведення на іншу роботу: поняття, класифікація переведень. Постійні та тимчасові переведення. Переведення у разі виробничої потреби та простою. Переведення на легшу роботу за станом здоров'я.

Переміщення на інше робоче місце і його відмінність від переведення. Зміна істотних умов праці.

Тема 5. Припинення трудового договору.

Загальні підстави припинення трудового договору, їх класифікація.

Розірвання з ініціативи працівника трудового договору, укладеного на невизначений строк. Розірвання строкового трудового договору з ініціативи працівника.

Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.

Інші підстави розірвання трудового договору.

Порядок звільнення і проведення розрахунку. Вихідна допомога.

Тема 6. Робочий час і час відпочинку.

Поняття та види робочого часу. Нормальна тривалість робочого часу. Скорочений та неповний робочий час. Режим ненормованого робочого дня. Надурочна робота. Облік робочого часу.

Поняття та види часу відпочинку. Право працівника на відпустку і гарантії його реалізації.

Види відпусток. Щорічна основна і додаткова відпустка і порядок її надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати і порядок їх надання.

Тема 7. Оплата праці. Гарантійні та компенсаційні виплати.

Поняття і структура заробітної плати. Основна та додаткова частини заробітної плати.

Системи оплати праці та їх види. Тарифна система. Тарифна сітка і тарифна ставка. Відрядна та погодинна системи оплати праці.

Порядок виплати заробітної плати. Обмеження утримань із заробітної плати. Індексація заробітної плати.

Поняття та види гарантійних та компенсаційних виплат.

Тема 8. Дисципліна праці. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.

Поняття дисципліни праці та засоби її забезпечення. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Основні методи забезпечення дисципліни праці. Заохочення як метод забезпечення трудової дисципліни.

Поняття та підстави дисциплінарної відповідальності працівників. Види дисциплінарних стягнень. Загальна та спеціальна дисциплінарна відповідальність. Порядок накладення дисциплінарної відповідальності. Зняття, і оскарження дисциплінарних стягнень.

Поняття матеріальної відповідальності в трудовому праві. Підстави і умови притягнення до матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності: обмежена та повна матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність працівників. Матеріальна відповідальність власника за шкоду, заподіяну працівникові. Визначення розміру шкоди та порядок її відшкодування.

Тема 9. Охорона праці. Трудові спори. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства.

Поняття і зміст охорони праці. Організація охорони праці на підприємстві. Порядок розслідування і обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, що пов'язані з виробництвом.

Органи нагляду та контролю за охороною праці, їх повноваження. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Поняття трудових спорів, їх види і причини виникнення. Індивідуальні трудові спори. Колективні трудові спори.

Система органів, що здійснюють розгляд трудових спорів. Комісія по розгляду трудових спорів, її компетенція. Розгляд трудових спорів у суді. Порядок і строки розгляду трудових спорів.

Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю.

3. Рекомендована література

1. Трудове право України [Текст] : академічний курс: Підручник / А. Ю. Бабаскін [та ін.] ; заг. ред. Н. М. Хуторян ; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. - К. : А.С.К., 2004. - 607 с.

2. Трудове право України [Текст] : практикум / Г. І. Чанишева [и др.] ; відп. ред. Г. І. Чанишева; Одеська держ. юридична академія. - К. : Юрінком Інтер, 1999. - 288 с.

3. Сьомич М.І. Трудове право: Навчальний посібник / М.І.Сьомич; Видавництво «Інтер – М», Запоріжжя., 2016 – 210 с.

4. Договір у цивільному і трудовому праві [Текст] : довідник / Я. М. Шевченко [та ін.] ; ред. Ю. С. Шемшученко, Я. М. Шевченко ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. - К. : Видавничий Дім "Юридична книга", 2000. - 278 с.

5. Карпенко Д. О. Трудове право України [Текст] : курс лекцій / Дмитро Олександрович Карпенко ; Міжрегіональна академія управління персоналом. - К. : [б.в.], 1999. - 187 с.

6. Короткін В.Г. Трудове право: Прийняття на роботу і звільнення [Текст] : навч.-метод. розробка / В. Г. Короткін ; Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП). - 2-ге вид., перероб. - К. : МАУП, 2000. - 88 с.

7. Прокопенко В. І. Трудове право [Текст] : курс лекцій / Володимир Іванович Прокопенко. - К. : Вентурі, 1996. - 224 с.

8. Трудовое право [Текст] : альбом схем: Учеб. пособие / А. А. Савченко [и др.] ; Национальный ун-т внутренних дел. - Х. : Еспада, 2004. - 252 с.

9. Кодекс Законів про працю України з постатейними матеріалами / ред. В.С. Ковальський. – К.: Юрінкомінтер, 2006. – 1200 с.

11. Кодекс Законів про працю України . Закон України "Про відпустки". – Х.: Рузікон, 1997. – 270 с.

12. Кодекс Законів про працю України з постатейними матеріалами / ред. В.М. Вакуленко. – к.: Юрінком, 1998. – 1039 с.

13. Стичинський Б. С. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю [Текст] / Броніслав Станіславович Стичинський [та ін]. - 2.вид., доп.та перероб. - К. : А.С.К., 2001. - 1072 с.

Укладач: Сьомич М. І., доцент кафедри підприємництва і права, кандидат наук з державного управління, доцент.